

PLAN FÖR FULL DELAKTIGHET 2009 – 2012

Antagen av kommunfullmäktige den 10 september 2009

Innehåll

Medborgarperspektiv	4
Ökad medvetenhet	6
Stöd och service	7
Tillgänglighet	8
Utbildning	9
Kultur, rekreation och idrott (fritid)	10
Policy och planering	11
Handikapporganisationer	12
Personalutbildning	13

I Knivsta kommun vill vi skapa ett samhälle för alla. Medborgarperspektivet ska genomsyra Plan för full delaktighet och de handikappolitiska åtgärderna.

Med medborgarperspektiv menar vi: Människor har olika förutsättningar och förmågor. Varje människas värde är lika oberoende av förmåga. Förmågor kan ändras från en dag till en annan. Därför berör planen alla medborgare i Knivsta kommun.

Åtgärder som gagnar människor med funktionsnedsättning gagnar alla medborgare i Knivsta kommun

Planen och dess åtgärder utgår från:

- *Handikappolitik som en fråga om demokrati.*
- *Jämställdhetsperspektivet* och möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att delta på samma villkor.
- *Ökat självbestämmande, inflytande och delaktighet* för människor med funktionsnedsättning.

BAKGRUND

FN:s generalförsamling antog år 1993 standardregler för att tillförsäkra människor med funktionshinder delaktighet och jämlikhet. Syftet med reglerna är ”att säkerställa att flickor, pojkar, män och kvinnor med funktionsnedsättning som medborgare har samma rättigheter och skyldigheter som andra medborgare i samhället”. Standardreglerna låg till grund för den FN-konvention om rättigheter för människor med funktionshinder som generalförsamlingen antog den 13 december 2006. Konventionen undertecknades av Sverige den 30 mars 2007. Det pågår ett arbete inom regeringskansliet för att se över hur svensk lagstiftning överensstämmer med konventionen.

Riksdagen antog den 31 maj 2000 en nationell handlingsplan för handikappolitiken.¹⁾ FN:s standardregler är en väsentlig del av bakgrunden till den nationella handlingsplanen. I den nationella handlingsplanen sägs bland annat: ”För att förverkliga FN:s standardregler måste handikapperspektivet finnas med på alla nivåer i samhället och i alla verksamheter. Först då kan vi närma oss

målet att människor med funktionshinder får lika rättigheter och skyldigheter”.

Kommunfullmäktige beslutade i oktober 2006 att inrätta en tillfällig beredning för framtagande av handikapplan/-policy för Knivsta kommun.²⁾

SYFTE

Syftet med planen är att vara ett styrdokument som kommunstyrelsen och nämnderna integrerar i kommunens styr- och ledningsprocess.

MÅL

Målet med den handikappolitiska planen är att på sikt uppnå full delaktighet och jämlikhet för alla medborgare i Knivsta kommun.

METOD

En beredningsgrupp med förtroendevalda och representanter från handikappörelsen tillsattes för arbetet med den handikappolitiska planen. Arbetet har i stort sett följt Agenda 22; Bruksanvisning för hur kommuner kan ta fram handikappolitiska planer. Bruksanvisningen utgår från FN:s standardregler. En gemensam uppstart inledde arbetet då förtroendevalda, tjänstemän och representanter från handikapporganisationerna bjöds in för att få kunskap om FN:s standardregler. En inventering av behov har genomförts med frågeställningar till handikapporganisationerna. En inventering om medvetenhet och anpassning har genomförts med frågeställningar till kommunens verksamheter. En temadag om funktionshinder hölls i Kommunfullmäktige i syfte att öka medvetenhet och förbereda för kommande beslut om handikappolitisk plan.

Handikappolitisk plan för Knivsta kommun har fått namnet Plan för full delaktighet. Båda begreppen förekommer i dokumentet. Planen anger kommunens viljeinriktning men också vad som konkret ska göras för att nå målen. Dispositionen i planen är därför enligt följande:

¹⁾ Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken. Prop. 1999/2000:79

²⁾ Inrättande av fullmäktigeberedning för framtagande av handikapplan/-policy. KS-2006/414

- Vad är målet?
- Vika åtgärder skall göras för att nå målet?
- Vem är ansvarig för åtgärderna?
- När skall åtgärderna genomföras?
- Hur/när skall resultat redovisas?

Om kommunstyrelsen och nämnderna ser andra angelägna åtgärder för att nå måluppfyllelse uppmuntras de att under planperioden även genomföra dem. Denna plan innehåller den miniminivå av åtgärder som kommunen vill genomföra under tidsperioden 2009–2012.

AVGRÄNSNINGAR

Beredningsgruppen beslutade att den handikappolitiska planen initialt ska omfatta följande av FN:s standardregler:

- Ökad medvetenhet
- Stöd och service
- Tillgänglighet
- Utbildning
- Kultur samt rekreation och idrott (fritid)
- Policy och planering
- Handikapporganisationer
- Personalutbildning

Den handikappolitiska planen innehåller mål och åtgärder inom kommunens eget verksamhetsområde. Detta innefattar också de möjligheter som kommunen har att påverka, ställa krav på och samverka med andra aktörer samt att öka medvetenheten om funktionsnedsättning och handikapp hos allmänheten.

Beredningsgruppen är väl medveten om svårigheterna att utveckla ett samhälle som är tillgängligt för alla. Uttrycket ”alla” bör visa kommunens intention där strävan är att skapa ett samhälle som är så tillgängligt som möjligt för så många som möjligt.

UPPFÖLJNING

Kommunstyrelsen har ansvaret för uppföljning och utvärdering av den handikappolitiska planen. I enlighet med kommunens styr- och ledningsprocess ska kommunstyrelsen och nämnderna följa upp målen årligen. Kommunens handikappråd ska göras delaktigt i uppföljningen. En mer omfattande utvärdering av planens mål och åtgärder ska genomföras 2012, så att resultatet kan ligga till grund för en revidering med nytt åtgärdsprogram för de kommande åren.

I en utveckling ska en handikappolitisk plan för Knivsta kommun omfatta resterande för kommunen tillämpbara standardregler.

DEFINITIONER

Funktionsnedsättning

Människor med funktionsnedsättning är ingen homogen grupp utan har vitt skiftande behov och förutsättningar. Många lever ett aktivt självständigt liv där de på olika sätt kan kompensera de nedsättningar de har. Funktionsnedsättningarna kan vara fysiska, psykiska, kognitiva eller sociala. Orsaken kan vara skada eller sjukdom och konsekvenserna kan vara tillfälliga eller livslånga.

Funktionshinder

Många människor med funktionsnedsättning möter dagligen brister och hinder som gör att de utestängs från att delta i sådant som är helt självklart för andra. Detta är en form av diskriminering som sker överallt i vårt samhälle. Ordet funktionshinder ersätter det tidigare begreppet ”handikapp” och kan beskrivas som konsekvenserna av mötet mellan en person som har en eller flera funktionsnedsättningar och brister i den omgivande miljön. När bristerna åtgärdas kommer funktionshindret att minska eller försvinna.

Ökad medvetenhet

”Staterna bör aktivt öka medvetenheten i samhället om människor med funktionsnedsättning, om deras rättigheter, behov och möjligheter och om vad de kan bidra med”.
(Standardregel 1)

Kunskap och medvetenhet om den särskilda livssituation som funktionsnedsättningar medför behöver finnas hos personal som på olika sätt arbetar med planering, utbildning, stöd och service. Det gäller såväl kunskap om hur hinder kan avhjälpas i samhällsplanering som förståelse för hur olika former av stöd kan stärka människors delaktighet i samhällslivet.

Förskolan och skolan har en särställning i dess uppdrag att förmedla och förankra de grundläggande värden som vårt samhällsliv vilar på; jämställdhet, solidaritet, tolerans och ansvarstagande.

Kommunen som organisation behöver generellt arbeta för en ökad kunskap om funktionsnedsättningar hos medarbetare, medborgare, ideella organisationer och företag, så att tillgänglighet och utbud är anpassade efter människors olika behov. Kommunens verksamheter ska vara goda föredömen i allt; detta gäller såväl fysisk tillgänglighet som respektfullt bemötande och service av hög kvalitet.

INRIKTNINGSMÅL

Medvetenheten om människor med funktionsnedsättning, deras rättigheter, behov och vad de kan bidra med ska vara hög hos alla i Knivsta kommun.

ÅTGÄRDER

- Marknadsföra Plan för full delaktighet med stöd av bland annat folder/broschyr och ge ökad kunskap om människor med funktionsnedsättning och deras livsvillkor på ett sakligt sätt.
Ansvarig: Kommunstyrelsen
- I verksamheternas ordinarie fortbildningsinsatser ska funktionsnedsättning och funktionshinder ha sin självklara plats och lyftas fram bättre från och med 2009.
Ansvarig: Kommunstyrelse och nämnder
- Erbjudna allmänhet, företag och föreningar i Knivsta information och utbildning om funktionsnedsättning och funktionshinder vid minst ett tillfälle per år.
Ansvarig: Kommunstyrelsen och Utbildningsnämnden, tillika fritidsnämnd.
- Skolan ska tidigt under planperioden ta fram en plan för att öka medvetenheten hos elever om funktionsnedsättning och funktionshinder.
Ansvarig: Utbildningsnämnden

Stöd och service

”Staterna bör garantera utvecklingen av och tillgången till stöd och service, inbegripet sådana hjälpmedel som bidrar till att personer med funktionsnedsättning kan bli mer oberoende i det dagliga livet och utöva sina rättigheter” (Standardregel 4)

Stöd och service beviljas som insatser utifrån lagstiftningen. Syftet med insatserna är att de ska leda till delaktighet, jämlikhet, stärkt medborgarskap, självständighet och självbestämmande. Insatserna ska anpassas efter människors individuella behov. Beslut ska verkställas i enlighet med förvaltningslagen. För personer med funktionsnedsättning, liksom för de flesta personer som har behov av stöd och service, är det viktigt med personalkontinuitet.

INRIKTNINGSMÅL

Människor som bedöms tillhöra målgrupperna för Lagen om stöd och service (LSS) ska få de insatser som de har rätt till.

De insatser som beviljas utifrån lagstiftningen ska överensstämma med den enskildes individuella behov.

Människor med funktionsnedsättning ska uppleva att de beviljade insatserna ger möjlighet till delaktighet och självständighet.

ÅTGÄRDER

- Planering av insatser runt den enskilde ska genomföras i samverkan med andra aktuella aktörer om den enskilde inte avböjer.
Ansvarig: Socialnämnden
- Behov och tillgång till en syn- och hörselinstruktör ska utredas och beslutas 2009.
Ansvarig: Socialnämnden
- Måltidens betydelse för hälsa ska uppmärksammas inom vård och omsorg. Det innebär att från och med hösten 2008 har verksamheten ett ökat fokus på såväl måltidssituationen som att kosten är anpassad efter individuella behov.
Ansvarig: Socialnämnden
- Under planperioden ska kommunen genomföra en utvärdering av hur vuxna med funktionsnedsättning uppfattar stöd och bemötande.
Ansvarig: Socialnämnden

Tillgänglighet

”Staterna bör inse tillgänglighetens betydelse på alla områden i utvecklingen mot full delaktighet. Oavsett vilka eller hur stora funktionshinder människor har skall staten införa handlingsprogram som gör den fysiska miljön tillgänglig för dem och se till att de får tillgång till information och möjlighet till kommunikation. (Standardregel 5)

Tillgänglighet i Knivsta kommun innefattar byggnader, offentliga lokaler, gator, torg och kollektivtrafik. Tillgänglighet gäller både utformning av den fysiska miljön och installation av teknik för kommunikation och information. Oavsett om det handlar om boende, arbete, rekreation, idrott, skola eller kulturella aktiviteter så har tillgängligheten betydelse för människors delaktighet.

Enkelt avhjälpna hinder för lokaler och allmän platsmark ska vara undanröjd senast 2010 enligt riksdagens målsättning. Med enkelt avhjälpna hinder avses, enligt Boverket, sådana hinder som med hänsyn till nyttan av åtgärden och förutsättningarna på platsen kan anses rimliga att avhjälpa. De ekonomiska konsekvenserna får inte bli orimligt betungande för fastighetsägaren, lokalhållaren eller näringsidkaren.

Knivsta kommun har genomfört en inventering av gatumiljön längs utvalda gångstråk i kommunen. Det vill säga de stråk i Knivsta som ansågs vara viktigast att i ett första steg göra tillgängliga för

personer med funktionsnedsättning. Inventeringen har resulterat i en rapport med förslag till åtgärder.

En strävan mot full delaktighet innebär att kommunen ska kunna ge ut information i anpassad form, det vill säga på lättläst svenska, punktskrift, och andra alternativa kommunikationssätt. Det är viktigt att de hjälpmedel som används följer den tekniska utvecklingen.

Genom att ha en hög ambitionsnivå när det gäller tillgänglighet ska kommunen föregå med gott exempel, uppmuntra samt vara pådrivande när det gäller tillgängligheten till/hos andra aktörer.

INRIKTNINGSMÅL

Allmänna platser och offentliga lokaler i Knivsta kommun ska vara tillgängliga och användbara för alla.

En tillgänglighetsguide ska finnas i Knivsta kommun, det vill säga en guide som beskriver tillgängligheten på allmänna platser och i offentliga lokaler.

Samtliga lokaler och platser där kommunen bedriver verksamhet ska vara tillgängliga och användbara för alla.

Alla medborgare ska kunna höra öppna politiska sammanträden och delta i de allmänna valen.

Information från Knivsta kommun, som vänder sig till medborgare och andra intressenter, ska vara tillgänglig för alla.

ÅTGÄRDER

- En tillgänglighetsplan för utvalda gångstråk utarbetades 2008. Den redovisar specificerade och tidsbestämda åtgärder. Enkelt åtgärdade hinder för de utvalda gångstråken ska vara åtgärdade 2010. **Ansvarig:** Kommunstyrelsen
- En fysisk tillgänglighetsplan för hela Knivsta kommun med fokus på enkelt avhjälpna hinder enligt Boverkets definition tas fram under planperioden. **Ansvarig:** Kommunstyrelsen
- Inom ramen för framtagning av den fysiska tillgänglighetsplanen genomförs en inventering av tillgängligheten i offentliga lokaler och de lokaler där kommunen bedriver verksamhet. Baserat på inventeringen görs en tidsatt åtgärdsplan. Inventeringen ska också ligga till grund för den tillgänglighetsguide som ska vara framtagen 2012. **Ansvarig:** Kommunstyrelsen.
- Kommunens webbplats ska utvecklas och anpassas så att den uppfyller ställda krav på tillgänglighet. **Ansvarig:** Kommunstyrelsen

Utbildning

”Staterna bör erkänna principen om lika möjligheter till utbildning på grundskole-, gymnasie- och högskolenivå för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning. De bör se till att sådan utbildning är en integrerad del av den ordinarie utbildningen”.

(Standardregel 6)

Elever med funktionsnedsättning har ofta större behov av stöd och individuell anpassning än andra elever. Hur stödet fungerar är avgörande för barnens rätt till likvärdig utbildning och full delaktighet. Det är också betydelsefullt för de attityder till människor med funktionsnedsättning som alla elever grundlägger i skolan.

En hög tillgänglighet på skolor och förskolor är en förutsättning för att alla elever ska kunna delta i undervisningen på lika villkor. Det är också viktigt för skolpersonal, föräldrar och andra som använder skolans lokaler. Utbildning i det ordinarie skolsystemet förutsätter att det finns anpassade läromedel och annat kompetent stöd.

INRIKTNINGSMÅL

När det gäller funktionsnedsättning och funktionshinder inom förskolans och skolans områden hänvisas till heltäckande inriktningsmål i nationella styrdokument som skollagen och läroplan.

Förskolan och skolan ska ha en tillgänglig fysisk miljö både inom- och utomhus. Barns/elevs behov ska styra anpassning av miljö/lokaler.

Alla barn/elever ska erbjudas likvärdig kost oberoende av matallergi.

Förskolan och skolan ska vara anpassad för personal och föräldrar med funktionsnedsättning.

All personal i förskolan och skolan ska ha grundläggande kunskap om funktionsnedsättning.

Lärare och annan personal som har direkt kontakt med barn/elever med funktionsnedsättning ska ha en mer ingående kunskap om funktionsnedsättningen och dess konsekvenser.

Vuxenutbildning ska vara tillgänglig för alla.

ÅTGÄRDER

- Kontinuerligt upprätta åtgärdsprogram med konkreta tydliga stödåtgärder för barn/elever med funktionsnedsättning.
Ansvarig: Utbildningsnämnden
- Skolan ska tidigt under planperioden ta fram en plan för att öka medvetenhet och kunskap hos elever om funktionsnedsättning och funktionshinder.
(Se ökad medvetenhet)
Ansvarig: Utbildningsnämnden
- Förskolan och skolan ska tidigt under planperioden ta fram en plan för att öka medvetenhet och kunskap hos personal om funktionsnedsättning och funktionshinder.
Ansvarig: Utbildningsnämnden

Kultur, rekreation och idrott (fritid)

”Staterna skall se till att människor med funktionsnedsättning kan delta i kulturlivet på lika villkor”. (Standardregel 10)

”Staterna skall vidta åtgärder för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning samma möjligheter till rekreation och idrott som andra”. (Standardregel 11)

Kommunen ansvarar för viss fritidsverksamhet på fritidsgård, bibliotek, badplatser, idrotts- och motionsanläggningar etc. För övrigt är det föreningar som ansvarar för mycket av utbud när det gäller idrott, kultur och nöjen. För att kunna vara delaktig är det en förutsättning att dessa verksamheter och lokalerna är tillgängliga och användbara

för alla. Det är också viktigt att kunskapen om behov hos personer med funktionsnedsättning är stort, så att bemötandet och servicen blir bra och alla känner sig välkomna.

Kommunen ska verka för att människor med funktionsnedsättning integreras i befintliga fritidsverksamheter. För detta kan det behövas extra resurser. Särskilda aktiviteter för barn och unga med funktionsnedsättning kan behöva utvecklas för att stärka identitet och självkänsla.

INRIKTNINGSMÅL

Knivsta kommun ska erbjuda möjligheter till en aktiv fritid för alla.

ÅTGÄRDER

- Kommunen ska under 2010 erbjuda föreningar och övriga arrangörer av fritidsaktiviteter information och utbildning om funktionsnedsättning och funktionshinder. Kommunen ska under planperioden inventera och dokumentera fysisk och innehållsmässig tillgänglighet till lokaler och kultur- och fritidsaktiviteter.
Ansvarig: Utbildningsnämnd tillika fritidsnämnd
- Från och med 2010 ska kommunen ställa förväntningar på tillgänglighet i samband med ekonomiskt stöd.
Ansvarig: Utbildningsnämnd tillika fritidsnämnd
- Utred förutsättningarna för att Hälsarhusets simhall ska kunna erbjuda varmare vatten, särskilda omklädningsrum och behövliga hjälpmedel för att vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och eventuella assistenter.
Ansvarig: Utbildningsnämnd tillika fritidsnämnd

Policy och planering

”Staterna skall se till att handikappaspekterna beaktas i alla relevanta policysammanhang och i all planering på riksnivå”.
(Standardregel 14)

Kommunen antar en rad olika styrdokument som direkt eller indirekt berör människor med funktionsnedsättning. Behov och intressen som människor med funktionsnedsättning har ska så långt som möjligt ingå i kommunens vanliga planer och program och inte särbehandlas. Ett viktigt styrdokument är mål- och budgetdokumentet.

Det är viktigt att planeringen av ett samhälle som är tillgängligt för alla utgår från kunskap om levnadsförhållanden och medborgarnas behov av samhällsinsatser.

Det är också viktigt att planering och insatser samordnas med andra berörda huvudmän så som Landstinget, Försäkringskassan och Länstrafiken.

INRIKTNINGSMÅL

Behov och intressen som människor med funktionsnedsättning har ska vara väl kända och beaktas i samhällsplaneringen.

ÅTGÄRDER

- Genomföra en inventering av behov av samhällsinsatser hos familjer i Knivsta där det finns barn/ungdom/vuxen med funktionsnedsättning. Detta ska ske omgående för att kunna användas som planeringsunderlag för åtgärder under planperioden.
Ansvarig: Socialnämnd och utbildningsnämnd tillika fritidsnämnd
- Plan för full delaktighet ska vara integrerad i kommunens styr- och ledningsprocess, vilket innebär att inriktningsmålen ska brytas ner i delmål och åtgärder omvandlas till åtaganden i kommunstyrelsens och nämndernas verksamhetsplaner. Alla förvaltningar ska vid sitt årliga bokslut redovisa hur man tagit sitt ansvar för mål och åtgärder.
Ansvarig: Kommunstyrelsen och nämnderna
- Under 2010 ska en checklista tas fram, som stöd för att beakta handikapperspektivet i beredning av ärenden och förslag till beslut.
Ansvarig: Kommunstyrelsen

Handikapporganisationer

”Staterna ska erkänna handikapporganisationernas rätt att representera människor med funktionsnedsättning på riks, regional och lokal nivå. Staterna bör också erkänna handikapporganisationernas rådgivande roll när det gäller att fatta beslut i handikappfrågor”.
(Standardregel 18)

I vår alltmer brukar- och kundfokuserade tid har handikappföreningarna en självklar plats att representera människor med funktionsnedsättningar. Representationen är angelägen såväl vid den övergripande samhällsplaneringen som i utformning av tjänster och service.

INRIKTNINGSMÅL

Handikapporganisationerna ska uppleva att de har en fruktbar dialog med kommunen .

ÅTGÄRDER

- Handikappföreningarna ska involveras tidigt i planeringsprocesser och vara en samrådande part i verksamhetsutveckling. Under hösten 2009 ska en plan tas fram för hur inflytande, delaktigheten och samråd kan säkras.
Ansvarig: Kommunstyrelse och nämnder
- Handikapprådet ska ta del av kommunens årsredovisning där det ska framgå hur förvaltningen arbetat med den handikappolitiska planen.
Ansvarig: Kommunstyrelsen
- Alla ordinarie representanter i Handikapprådet ska arvoderas från och med 2010.
Ansvarig: Kommunstyrelsen

Personalutbildning

”Staterna är ansvariga för att det på alla nivåer finns lämplig utbildning för all personal som deltar i planeringen och genomförandet av program och service för människor med funktionsnedsättning”. (Standardregel 19)

Personer med funktionsnedsättning kommer i kontakt med kommunens olika verksamheter i egenskap av kommunmedlemmar. Det finns alltså ingen kommunal verksamhet som inte, på ett eller annat sätt kommer i kontakt med människor med olika slags funktionsnedsättningar. Det finns därför ett behov av att aktivt och återkommande arbeta med utbildning och fortbildning för all kommunal personal och förtroendevalda, så att personer med funktionsnedsättning får ett bemötande präglad av respekt och kunskap.

INRIKTNINGSMÅL

Människor med funktionsnedsättning ska uppleva att de får ett bemötande präglad av respekt och kunskap.

ÅTGÄRDER

- Planera behovsanpassade utbildnings- och fortbildningsinsatser om funktionsnedsättning och funktionshinder för förtroendevalda och medarbetare i Knivsta kommun. Utbildningen kan med fördel integreras med andra utbildningsinsatser inom ramen för till exempel värdegrundsbildning. Det ska ges minst en utbildningsinsats per år under denna plans giltighetstid.

Ansvarig: Kommunstyrelse och nämnder

Knivsta kommun
Ängbyvägen 8
741 75 Knivsta
Telefon 018-34 70 00
Fax 018-38 07 12
E-post knivsta@knivsta.se
www.knivsta.se